

LES GUITZES

deu venir de la forma arabitant *al-guitarra* (744b15 ss.). J. F. C.

Guitarriu, V. *Gitarriu*
Guitó, V. *Guit*

Les GUITZES

Partida del terme de la Coma i la Pedra (Solsonès) ¹⁰ (xxxviii, 54.2). Potser és una variant alterada de *llitze* 'veta de mineral ferruginós', mot pirinenc per al qual veg. *DECat* v, 206a40-b56. J. F. C.

Guimons, V. *Guimons* (art. *Guimets*)

La GUIXA

Poble agre. al municipi de Vic. Era l'antic cap del municipi de Sentfores, que l'any 1940 va ser unit a Vic. És al peu de la carretera de Vic a Manresa.

la gixà, oït a Centelles i a Vic per Casac. (c. 1920).

HOMÒNIMS. *La Guixa*, partida del terme d'Alfàs (Marina Val.) (xxxv, 4.7).

Ca la Guixa, en el terme d'Ariany (Mallorca) (xli, 38.19).

Mas del Guixo, en el terme de Vilafranca del Maestrat (Alt Maestrat).

ETIM. Del nom de la *guixa* «*lathyrus sativus*», lleguminosa i herba de pasturatge, *DECat* iv, 751a12.41. J. F. C.

GUIXA

Llogaret agregat al municipi d'Orellà (Conflent), a la Vall de Cabrials.

DOC. ANT. 1020: *Guissano* (Monsalvatje ix, 211); 1265: *Guixani* (InvLC); 1375: *Sancti Justi de Vite-* ⁴⁰ *sano* (Monsalvatje xxxiii, 176); 1385: *Guissano* (Alart, *Dic. hist. rouss.*, 18).

ETIM. Prové de **WITIZAN**, complement del NP germànic **WITIZA** (Förstemann, 1565) que, evolucionant en *Guitçà*, s'adaptà a la forma de *Guixar* i els altres ⁴⁵ derivats de *guix*. És ja l'etim. que suggereix Aebischer (*Top.*, 98-99). Però és inadmissible la confusió que ell i *AlcM* fan amb *Aituà* (veg. supra, vol. ii, 48).

Ell li assenyalà un homònim mal conegut, prop d'Esponellà (Gironès) segons docs. de 982; in *Vis-* ⁵⁰ *tizano* (*MarcaH.*, 930) i 1000: *Guixano* (Monsalv. ii, 254).

Trobem molta documentació catalana antiga d'aquest NP germànic: 840: *fratribus tuis Witiso* (Doc. de Lavaix, Abadal, *Pallars i R.*, n.º 17); 870: *Witica* ⁵⁵ (Abadal, *Eixalada*, 139); 874-875: *scripsit Witida presbyter* (Abadal, *ibid.*, 145); 866-867: *Witidane abbate* (Abadal, *ibid.*, 136); 962: *Guiteza* (*Cart. St. Cugat* i, 55); 1005: *Vuiteza* (*ibid.* ii, 49); 1069: *Gitza* (*ibid.* ii, 333). J. F. C.

GUIXERS

Llogaret de l'Alt Cardener, 5 k. a l'E. de St. Llorenç de Morunys: és petit, però dona nom a un municipi format per altres llogarets dels vessants de la Serra d'Ensija.

PRON. POP.: *gisés* és la que predomina entre la gent vella del país: oït així a Canalda: «aquelles fonts ja són de *gisés*» (xxxviii, 154.17); ja el 1932, passant-hi vaig notar que un vell pagès pronunciava així: «—com?»; llavors, ell, reprement-se, digué «*gisés*», d'acord amb el nom oficial; en l'enq. que vaig fer en el poblet mateix el 1963 (xxxviii, 8-64) vaig comprovar, però, que la pron. pop. és *gisés*, amb -s-, no pas amb ð; només En Casac. havia anotat *gisés* el 1920 però a Cardona, que ja n'és ben lluny.

MENCIÓ ANT. Només n'he trobat una, però molt antiga. a. 1088 i amb context molt explícit i de formes ben exactes i acurades, que copio in extenso: on el comte Ermengol «Ermengaudus consul Urgellitanus», després de donar un lloc de St. Salvador de Toló a l'església de Solsona. «addimus in com. Urgelli, in Valle Lordensi [‘Lord’], eccl. Sti. Saturnini de *Gradu* [la mola de Lord] et eccl. Scti. Martini de *Gissers*, et eccl. Ste. Crucis de *Guilannano* [‘Guilanya’, supra] et eccl. Sti. M. de Ipsis Serris et eccl. Sti. Clementis de *Silva* ---» [La Selva, a l'ampit de *Busa*]. Copiat a l'Arx. de Solsona.

Com que aquí també trobem la forma amb -ss-, coincident amb la moderna de la gent vella de tot el país, ens adonem que ha de ser un nom fonamentalment diferent de *guixer*, *guixera* i dels derivats, tots, de *guix*; i que la forma oficial del nom, de la qual no tenim cap dada antiga, és deguda només a una contaminació, per etim. pop., d'aquest grup de mots de la llengua viva.

L'**ETIM.** ha de ser, com en tants noms de pobles i poblats d'aquesta zona (*E.T.C.* i, 32-44) un NP germànic: **WISHARIS**, format amb les fecundes arrels *wis-* (Först., 1622-5) i **-HARI**. En efecte, en la variant *Wisheri* el tenim ja documentat en els escriptors de l'era merovingia (*M.G.H.* ii: Först., 1624). La combinació *s + h* aspirada impedia la sonorització de la -s-. Com ho veiem també pel NP antic *Guissau*, provinent de l'altre compost *Wishad*, que fou també, en la forma baix-llatina *Wisadus*, el nom d'un bisbe d'Urgell (que Först., *ibid.*, troba concurrent a un concili de Toul, en l'a. 860).

No tinguem, doncs, escrúpol a separar-ho del NL **GUIXER** (pl. *Guixers*) per més que aquest derivat de *guix* estigui molt representat en la toponímia del cat. or. I ja d'antic: p. ex. Font Rius documenta un *locum Guixerium* a St. Joan de les Abadesses (p. 611) i dos G. i J. de *Guixeris* en un doc. de Banyoles de 1263 (*C. d. p.* i, 456, 457), indrets, però, ben llunyans del que estudiem. En aquest mateix, la contaminació era majorment inevitable per tal com s'escau que, dins el mateix terme de Guixers, hi ha un riuet anomenat la ⁶⁰ *Rasa del Guix*; i, a la vora d'aquesta, m'indicaren tam-